

ВІДБУДЕТЬСЯ СВЯЧЕННЯ ВЛАДИКИ-НОМІНАТА Р. МОСКАЛЯ

Філадельфія, Па. — Митрополітичний Ординаріат Української Католицької Церкви в ЗСА інформує, що у вівторок, 13-го жовтня, ц.р. в соборі Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії відбудеться церемонія епископських свячень Владики-номіната Роберта Михайла Москаля.

Церемонія відбудеться в рамках Божественної Літургії, яка розпочнеться тут о год. 2-й по полудні. Почесними гостями на Літургії і свячenni будуть кардинали: Владислав Рубін, префект Східної Конгрегації для Східних Церков і Джон Крол з Філадельфії. Президіюватиме Архiepіскоп-коадьютор Мирослав Любачівський, а головним священиком буде Архiepіскоп-Митрополит Стефан Сулик, співсвятителями будуть Владики Василь Лостен і Інокентій Лоточкий, ЧСВВ. У свячення братимуть участь також численні отці, які асистуватимуть у цьому величому торжестві.

Папські номінації були читатимуть о. Т. Саук (українською) і о. І. Ставінський (англійською) мовами. На свячення Владики-номіната Р. Москаля запрошено усіх Владик Помісної Української Католицької Церкви, Владик інших

Епископ-номінат Роберт М. Москаль

Церков Східного та Римокатолицького обрядів, представників українських центральних організацій, членів родини і приятелів Владики-номіната та всіх мирян.

Передбачено, що у свячenni візьме участь біля 3,000 осіб. Того ж дня о год. 6-й вечора в готелі Белл'ю Стретфорд відбудеться вечеря в пошану новосвяченого Владики, під час якої головним промовцем українською мовою буде кардинал Владислав Рубін з Риму.

Т. Кейн зустрічався з етнічними групами

Члени української групи з кандидатом Томом Кейном (останній ряд, п'ятий зліва).

Геновер, Н. Дж. — Прийняття-зустріч з кандидатом на губернатора від Республіканської партії Томом Кейном відбулося тут у п'ятницю, 11-го вересня, з участю біля 200 представників етнічних груп стейти Нью-Джерсі, в тому й численної кількості представників від української громади.

Прийняття, спонсороване коаліцією етнічних груп стейти, відбулося у місцевому ресторані Мунрайз. Поміж представниками з політичного світу була присутня республіканська конгресменка Міллсент Фенвік, відома українській громаді своїми виступами на захист українських політичних в'язнів у Советському Союзі та боротьбою за права людини. Від етнічних груп були присутні представники австрійців, китайців, філіппінців, мадярів, еспанців, італійців, поляків, словаків, українців і негрів.

(фото: ред. Роми Гадзевич) У велику групу українців, що складалася приблизно зі сорока осіб, ввійшли представники від українських громад повітів Морріс, Пассейк, Ессекс, Берген і Юніон Була присутня також Люба Остапчук, нещодавно найменована зв'язковою з етнічними громадами для Тома Кейна.

Відкрив офіційну частину програми Зенон Онфурік, представник українсько-республіканців повіту Морріс, який підкреслює факт, що етнічні групи матимуть великий вплив на цюгоричні вибори губернатора стейти. Проводив прийняття тост-майстер Генрі Блекітц, посадики Морріс Тавніши та професор Ферлі Діксонсон університету. Церговий промовець Джозеф (Бо) Салліван, фінансовий референт Республіканської партії і колишній кандидат на гу-

(Закінчення на стор. 4)

В Рочестері вшанують пам'ять В. Івасюка

Рочестер, Н. Й. (А. Стеція). — Афіші, летючки та інші середньовікові інформативні полотно української громади, що в Рочестері, Н. Й., в неділю, 18-го жовтня ц.р., о год. 4-й по полудні в залі школи Іст Рідж, мистецької групи Торонто влаштувають концерт в пам'ять Володимира Івасюка. Це не перший раз, бо подібний концерт відбувся в 1980 році в Торонто з великим успіхом. Це був монтаж з назвою "Музичний портрет Володимира Івасюка", текст до якого написав Юрій Ганас.

трио "Волошки", хор "Ясмин", рецитатори, диктори та оркестра. Мистецький керівник — Олена Глібович.

З'їзд учнів Зальцбургської гімназії

Союзявка. — Організаційний комітет зальцбургської гімназії інформує, що сьомий з'їзд колишніх учнів і зустріч з професорами відбується тут з 3 і 4-го жовтня ц.р. на культурно-відпочинковій оселі УНС. В програмі, крім ділової частини, — бенкет, забава і мистецька програма; грає оркестра Богдана Гриняка. Голосити треба в адміністрації Союзявки.

Валленберг може стати почесним громадянином ЗСА

Вашінгтон. — Після односторонньої ухвали в Сенаті 3-го серпня, Палата Репрезентантів також ухвалила законопроект надати почесне американське громадянство шведському дипломатові в Мадриді, Раулеві Валленбергові, який під час Другої світової війни врятував від нацистів 20,000 мадярських євреїв, видаючи їм документи, що вони шведські громадяни. Він також організував був кілька домів для переховування мадярських євреїв там, яким загрожувало знищення, оголошуючи ці домівки шведською територією без права вступу до них німців.

В Палаті Репрезентантів це голосування відбулося відношенням 396 до двох голосів. "Проти" голосували лише два конгресмени: Генрі Дж. Гайл, республіканець з Ілліной, і Джон М. Ешбрук, республіканець з Огайо, на ті підстави, що це "здається невідповідним, давати комусь почесне громадянство, що ніколи не був у цій країні (Америці) і чий дії не були скеровані на цю країну".

Рауль Валленберг після війни зник, заарештований советами, і про його долю говорять різно. Дехто вважає, що він загинув на советській каторзі 35 років тому, а дехто каже, що він може бути ще живий і далі перебуває в московських катівнях. Йому тепер — 69 років. Що він ще живе, хоч і перебуває в ув'язненні, надіється і його біограф Джон Бірмен, і він разом з іншими людьми, які безмірно вдячні Валленбергові за рятунок, вважають, що ця акція американського Конгресу — надання почесного громадянства — примусить советський уряд дати відгук перед світом, що совети вчинили з тією людиною і де він тепер.

Надання почесного громадянства чужинцеві поза Америкою і без умови, щоб він зрікся свого громадянства у своїй країні, трапляється вдруге за всю історію ЗСА. Першим так нагородженим був Вінстон Черчилль.

Спонсорами цього законопроекту в Конгресі були два конгресмени: конгресмен Том Лантос, демократ з Каліфорнії, сенатор Клейборн Пелл, демократ з Род Айленду. Допомоги значно ініціатором законопроекту конгресмени Джек Кемп, республіканець з Нью-Йорку, і Міллсент Фенвік, республіканка з Нью-Джерсі.

Нью-Йорк, Н. Й. (В. Д.). — У четвер, 24-го вересня ц.р., відбулася тут у приміщенні Об'єднаної Федерації Учителів пресова конференція з нагоди відкриття Пресового і Інформаційного Бюро "Солідарності", в якій взяли численну участь представники американської преси, телебачення і радіо.

Вступне інформаційне слово по-англійськи вголосив Сигмунд Пшетакевіч, який прибув з Польщі кілька тижнів тому для керування тим бюро. Він сказав, що головним завданням бюро буде "передавати інформацію про "Солідарність" американському народові, бо "Солідарність" хоче, щоб люди у світі знали і були поінформовані про її правдивий характер і мету".

Він далі сказав, що нова установа буде незалежною американською організацією, хоч буде у щоденному контакті зі "Солідарністю" за посередництвом Телек-су. Бюро буде видавати "Новини Солідарності" ("Солідаріти Нью"). 3. Пшетакевіч є головою Бюро, Анджей Тимовські — редактор, а Сава Малаховські — адміністратор бюлетеню. Бюро заінкорпороване під назвою "Приятелі Польської Незалежної Робітничої Юнії "Солідарність". Управу нової корпорації включає також відомого діяча на полі людських і громадянських прав Баярда Ростіна, голову Інституту Філіпа Райндольфа та Талеуша Валендовського, голову Центру для Обсервацій Полюї в Польщі, який організовано у Вацінгтоні.

При закінченні свого вступного слова Пшетакевіч заявив, що він відповідатиме на запитання, зазначаючи, що в ніякому разі не говоритиме про політику "Солідарності" в Польщі, про польсько-советські відносини, чи про американську політику відносно Польщі. Всі ці питання, сказав Пшетакевіч, будуть есентуально передані Янушові Онішевськевичу, який є головним пресовим референтом "Солідарності" у Варшаві.

Тому що речник нового бюро рішучо відмовився

У світі
АНТОНІО АВРЕЛІАНО ШАВЕЗ, ДОТЕПЕРІШНІЙ віцепрезидент Бразилії, почав як перша цивільна особа після захоплення влади військовою хунтою в тій країні в 1964 році, виконувати функцію президента у зв'язку із затятою хворобою президента Жоа Батісти Фігереди. "Я перебіраю президентуру в республіці згідно з конституційними правами", — заявив Шавез. Дотеперішній президент покинув перебуває у шпиталі після серцевої атаки.

ЯК УЖЕ ІНФОРМОВАНО, ОФІЦІЙНІ РОЗМОВИ про розбродження між Америкою і СССР будуть відновлені через два місяці, а саме 30-го листопада в Женеві, Швейцарія. Про це домовилися в середу, 23-го вересня, на зустрічі в Нью-Йорку державний секретар Александер Гейт з советським міністром закордонних справ Андреем Громиком. Темою розмови буде, в першу чергу, зменшення ядерних ракет у Європі.

ОЗБРОЄНІ ЧОТИРИ ТЕРОРИСТИ, ЯКІ НАЗВАЛИ себе вірменськими націоналістами, у Парижі захопили і четвер, 24-го вересня, будинок турецького консульства і кілька десятків закладників. Вони вимагали від Туреччини звільнення всіх в'язнів-вірменів, які під час пору перебувають по тюрмах. Після довгих і морочливих переговорів з французькою поліцією ці терористи здалися французьким властям. В процесі захоплення консульства було поранено одного вірменина і один турецький охоронець амбасди був убитий. Були поранені також віцеконсул Кайа Іналь, один французький вартовий і три закладники.

В ПІВНІЧНІЙ ІРЛАНДІЇ ШЕ ОДИН ГОЛОДУЮЧИЙ революціонер в тюрмі у Белфасті так захворів на нерви на 33-му дні голодівок, що мусів її припинити. Відмову від добровільного протестного голодування цього 26-річного ірландця не слід розглядати як реєгнацію з його політичного протесту, бо він був уже близький смерті, але не з голоду. А йому хотілося загинути, як загинуло вже десять ірландських в'язнів-борців за політичний статус у британській тюрмі, а не від іншої причини — в цьому випадку — від недуги нирок. Це було б незгідне з самим задумом цих голодівок.

В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ СКРИЗЬ ПОЖВАВИЛИСЯ збройні виступи лівиці, яка використовує економічні труднощі в цих країнах для підбурювання населення проти існуючих там урядів. Ця справа не минула і Колумбію, де теж розпочалася вулична заворушення. Тепер збройні сили цієї країни Латинської Америки будуть підсилені закупом американських гелікоптерів, що їх у кількості дванадцяти ЗСА погодилися продати урядові у Боготі. Уряд ухвалив продати ці гелікоптери вже в четвер, 24-го вересня, але американський Конгрес має цей продаж ще затвердити.

У ГОНДУРАСІ, ПІВДЕННА АМЕРИКА, ТАКОЖ неспокійно. Зі столиці країни інформують, що в останніх днях тут підняла голову лівиця, і в четвер, 24-го вересня, на вулицю в Тегуїгальпа вишло 60,000 демонстрантів. Як звичайно в таких випадках, ліви обвинувачують існуючий уряд "в брутальності", а його зв'язки з Америкою називають — співпрацею з "єврейсько-імперіалізмом", з яким ці ліви прирікають боротися. Раніше ліви напасники збомбили будинок парламенту і поранили двох американських військових дорадників.

СТІГНЕП, ІЗРАЇЛЬ І З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ знову відновили переговори, метою яких є знайти якнайкращий план для розв'язки палестинського питання і визначити територію з палестинською самоуправою для 1,3 мільйона палестинських арабів, які живуть в Ізраїлі, головню на західному березі ріки Йордан і Газі. Голови делегацій Єгипту і Ізраїля — міністри закордонних справ Камаль Гасан Алі і Йозеф Бург, перестерігають однак, що справа цієї розв'язки є дуже складна. Останні переговори 16 місяців тому були перервані, бо обидві сторони зайшли в сліпий кут і навіть інтервенція Америки не змогла зрушити їх з місця. Але цей раз, після дводенних інтенсивних переговорів, всі три сторони видали спільний комунікат, у якому проголосили, що всі ці три країни будуть шукати співпраці з палестинцями для вироблення плану автономії для палестинських арабів, які заселяють опуклований Ізраїлем західний берег ріки Йордану полюсу Газі.

У НЬЮ-ЙОРКУ ВІДКРИТО БЮРО "СОЛІДАРНОСТІ"

Нью-Йорк, Н. Й. (В. Д.). — У четвер, 24-го вересня ц.р., відбулася тут у приміщенні Об'єднаної Федерації Учителів пресова конференція з нагоди відкриття Пресового і Інформаційного Бюро "Солідарності", в якій взяли численну участь представники американської преси, телебачення і радіо.

Вступне інформаційне слово по-англійськи вголосив Сигмунд Пшетакевіч, який прибув з Польщі кілька тижнів тому для керування тим бюро. Він сказав, що головним завданням бюро буде "передавати інформацію про "Солідарність" американському народові, бо "Солідарність" хоче, щоб люди у світі знали і були поінформовані про її правдивий характер і мету".

Він далі сказав, що нова установа буде незалежною американською організацією, хоч буде у щоденному контакті зі "Солідарністю" за посередництвом Телек-су. Бюро буде видавати "Новини Солідарності" ("Солідаріти Нью"). 3. Пшетакевіч є головою Бюро, Анджей Тимовські — редактор, а Сава Малаховські — адміністратор бюлетеню. Бюро заінкорпороване під назвою "Приятелі Польської Незалежної Робітничої Юнії "Солідарність". Управу нової корпорації включає також відомого діяча на полі людських і громадянських прав Баярда Ростіна, голову Інституту Філіпа Райндольфа та Талеуша Валендовського, голову Центру для Обсервацій Полюї в Польщі, який організовано у Вацінгтоні.

При закінченні свого вступного слова Пшетакевіч заявив, що він відповідатиме на запитання, зазначаючи, що в ніякому разі не говоритиме про політику "Солідарності" в Польщі, про польсько-советські відносини, чи про американську політику відносно Польщі. Всі ці питання, сказав Пшетакевіч, будуть есентуально передані Янушові Онішевськевичу, який є головним пресовим референтом "Солідарності" у Варшаві.

Тому що речник нового бюро рішучо відмовився

Склади советської атомової зброї в Європі зростають

Лондон, Велика Британія. — Міжнародний інститут для стратегічних студій, централь якого знаходиться у Великій Британії, перестеріг 23-го вересня ц.р. держави світу, що баланс ядерної зброї в Європі вже почав перехилюватися в користь Советського Союзу. Речники цього інституту висловили свою підтримку Північно-Атлантичному Союзу (НАТО), який не співіває згоданяти СССР у перегонах озброєння, зокрема коли йдеться про замаскування атомової зброї в Східній і Середній Європі.

"Модернізація ядерної зброї по советській стороні перейшла вже всякі межі", — говориться в опіній цього інституту, який запасає думку, щоб або збалансувати привабливість ядерної зброї в Європі, або її скоротити, а в крайньому випадку вирівняти атомове озброєння, щоб оминути небезпечку війни, яка все існує, коли одна сторона почувається надто сильною. Кристофер Бертрам, директор інституту, який є півприватним підприємством, заявив на пресовій конференції, що комуністичний блок витрачає

давати будь-які відповіді відносно діяльності "Солідарності", більшість питань журналістів зводилася до питань приїзду Пшетакевіча, фінансування бюро, есентуальної поїздки Лейна Кіркланда, голови АФП-СІО, до Польщі тощо.

3 його відповіді було ясно, що Пшетакевіч виїхав з Польщі легально, одержавши паспорт на три роки і візу на шість місяців. Він перебував якийсь час у Швеції, звідки виїхав до Америки. Про його створення пресового бюро в Америці повідомлено Леха Валенсу й інших провідників "Солідарності".

На питання, чи Пшетакевіч мусить зареєструватися в американському уряді як "агент чужої держави", відповів Ростін, який заявив, що бюро є заінкорпороване американськими громадянами і тому не підлягає такій реєстрації.

3. Пшетакевіч заявив, що він розмовляв із польським генеральним консулом у Нью-Йорку, який має сказати, щоб Пшетакевіч "робив добру роботу для Польщі".

Кореспондент "Свободи" на пресовій конференції запитав польського речника, чи йому відомо, що один визначний член "Солідарності" в Гданську, Богдан Ліс, має сказати, що "українці в Польщі мають два вибори: або полонізуватися або виїхати насполо в Україну". Дещо збентежений Пшетакевіч відповів, що, якщо буде докладно подане джерело цієї інформації, він через Телек-с запитає згаданого діяча "Солідарності" про вияснення цієї справи.

Під час пресової конференції на вулиці, кілька метрів від входу до будинку Об'єднаної Федерації Учителів, біля 30 членів т. зв. "Спартанської Ліги Америки", що є троцькістською комуністичною організацією, протестували проти "Солідарності", називаючи її "польською контрреволюційною організацією, що домагається вільних виборів і вільних профспілок". Ці члени носили транспаранти англійською, а кілька також російською мовами.

ПОЧАЛАСЯ ДРУГА ФАЗА КОНГРЕСУ "СОЛІДАРНОСТІ"

Гданськ, Польща. — Друга фаза конгресу вільної профспілки "Солідарність", що розпочалася тут на кішні тижня, 27-го вересня, позначилася деякою різномовою поміж провідом "Солідарності" і радикально настроєними її членами, які в кількості понад двадцять осіб гостро оскаржили провід спілки, що він пішов занадто на руку урядові у Варшаві, погодившись на пропозицію уряду про співпрацю в керуванні підприємствами.

Цих опонентів речники проводу спілки намагалися заспокоїти тим, що це не реєгнація з вимог "Солідарності", а реальна можливість для робітників мати більший голос в керуванні підприємствами, що умова з урядом не була погана. Врешті — критиків цього порозуміння оскаржив провід спілки просто в намаганні потрапити і собі в провід "Солідарності", тобто, що критика виглядала на передвиборчій ходи мілітантних настроїв членів "Солідарності". Найголовнішою ж турботою проводу спілки під цю пору є зберегти її єдність, врятувавши від розбиття.

Компроміс поміж урядом і спілкою щодо біль-

шої участі робітників у керівництві підприємствами був випрацьований у сеймі у законодавстві про робітничі самонаправління. Воно було ухвалене польським сеймом минулого тижня. Це законодавство розв'язує дражливе питання, що називає керівників фабрик й інших підприємств, робітники чи держава, даючи дозвіл обома сторонами визначати кандидатів у всієї індустрії за винятком стратегічної.

У першій частині конгресу "Солідарності", що тривала на початку вересня, делегати в числі 824 висловилися щодо питання призначувань керівників підприємств, що лише робітництво мало б такі прерогативи. Спілка також заклікала сейм провести всенародний референдум, щоб переконалися, що бажання "Солідарності" відповідає бажанням всього народу Польщі. Крім того опозиція до проводу "Солідарності", і отже опозиція до Леха Валенси, незадоволені також тим, у який спосіб відбулося погодження поміж урядом і спілкою, мовляв, це не вірно, що про погодження вирішив не весь конгрес, а лише чотири члени з президії профспілки.

В Америці

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПОВІДОМИВ У понеділок, 24-го серпня, що індекс цін на харчі та предмети широкого вжитку зріс на 0,8 відсотка, до чого спричинився, до певної міри, поміркований зріст цін за хати та помешкання. Ці висліди, хоч і вказують дещо нестійкі ціни на харчі й убрання, відповідають передбачуванам економістів та підтверджують, що великий зріст цін — 1,2 відсотка — в липні був спричинений головним чином мешканцями коштами. У Нью-Йорку і північносхідній частині Нью-Джерсі ціни на харчі й убрання зросли на один відсоток. Багато банків зменшило відсотки на позички для своїх упривілейованих клієнтів з 20 до 19,5 відсотка.

ДО ОДНОЗГІДНОЇ ВИМІНИ ДУМОК ПРИЙШЛО поміж лідерами Республіканської і Демократичної партій, які в цьому рішучо переконані, що президент Роналд Рєген натрапить на труднощі в цьому, щоб здобути згоду Конгресу в дальшому обтаннянні бюджету. Лідери обох партій також озгозніди в цьому, що Конгрес наполягає на твердо, щоб зменшити бюджет на військові оборонні цілі.

КНИЖКА ПРО КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА Ліндона Бейна Джансона, написана письменником з Пулітцеровою нагородою, міститиме в собі скандальні дані про Джансона. Письменник Роберт А. Каро твердить, що Джансон брав хабарі готівкою від тексаских нафтових магнатів. Біографія Джансона виявиться незабаром, а уривки з неї вже друкує газета "Атлантик Мантіл", — пише "Нью-Йорк Таймс" з 21-го вересня. Перший том книги біографії Л. Б. Джансона, що вийде в трьох томах, появиться з друку вже наступного року у видавництві Альфреда А. Нопфа. А публікація "Атлантик Мантіл" дасть витяги з книги в п'яти випусках.

ЯКЩО КУРТА ВАЛЬДГАЙМА, ГЕНЕРАЛЬНОГО секретаря ОН перевиребує незабаром на безпрецедентну п'ятирічну третю каденцію, то це буде, — міркують знавці, — можливо зовсім інший Курт Вальдгайм, якого знав світ досі. Досі він був мало помітний і "австрійська сіризна" переважала. Але коли почне третю і можливо останню каденцію, він, не боючись за своє перебарвання, зможе нарешті стати більше подібним до його славного попередника Дага Гаммершкільда, який загинув у летушній катастрофі над Африкою рівно 20 років тому. Гаммершкільд не боявся ставити чоло тим членам ОН, що переступали чартер організації. Не завагає це зробити і У Тант у 1962 році, коли треба було зайняти рішуче становище до Кубинської кризи через міжконтинентальні советські стрільні, які Куба дістала від СССР.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ У СЕРЕДУ, 23-ГО вересня, прийняла законопроект голосами 354 проти 56, за яким уважатиметься злочинним, що підлягає карі, видавати прізвиська американським агентам тасмної розвідки, що працюють в секретних ділянках. Ліберальні законодавці виступають проти ухвалення такого закону, висуваючи ту саму причину, яку висуває лівиця завжди в такі випадках: мовляв, буде порушено Перший Додаток до Конституції. А спонзор цього законопроекту консервативний конгресмен Джон М. Ешбрук, республіканець з Огайо, відповідає на цей закид тим, що ніколи конспірації проти країни не було гарантовано Американською Конституцією. Він сказав: "Конспірація не є тепер, ані не була ніколи перед цим людським або конституційним правом".

ПОСАДНИК НЬЮ-Йорку ЕДВАРД КАЧ, промовляючи в аудиторії школи Ричмонд Гілл в Квінсі на першому міському мітингу після втілювання передвиборів, перестеріг 200 присутніх там зібраних осіб, що поновне зрізання федерального бюджету, "буде мати важкий і шкідливий імпакт на це місто, як і на кожне інше місто". Під час дискусії над планом додаткового затруднення 2,300 поліціянтів і 375 пожежників та збільшення санітарної прислуги, — посадики зазначив, — що коли прийде до дальших редукцій у бюджеті — це загрожувє небезпечкою, якщо вже не цілому полюві, то принаймні його частині. Один із присутніх на цьому засіданні гостро виступив проти дисциплінарних покарань поліціянтів, які і проти контролю вогнепальної зброї.

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302. Subscription: 1 year — \$40.00, 6 months — \$22.00, 3 months — \$12.00. USA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda". Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чи уряд робітників?

Польська робітничка юнія „Солідарність“ недавно закінчила свою крайову конференцію з недовзначним рішенням, що „Солідарність“ може і має змогу створити свій власний уряд, замінивши нездарний і некомпетентний уряд у Варшаві.

Цей дійсно перший вільний конгрес робітників у комуністичних країнах видав заклик до впровадження демократії, робітничого контролю індустрії та солідарності з іншими вільними робітничими юніями у світі. Для Москви — це не тільки знак, що польська революція не закінчена, але також прямий виклик комунізму, як ідеології і суспільно-економічній системі.

Натак на те, що „Солідарність“ може створити власний уряд, піддав Маріан Юрчик зі Щечину, який сказав, що минулого березня ця організація не перевела генерального страйку тому, що юнія не мала відповідних людей для створення нового уряду. Коли його запитано, чи під сучасну пору юнія має дані на створення свого власного уряду, він відповів позитивно.

Постанови конгресу „Солідарності“ що відбувся в Гданську, викликали аларми у Варшаві, Москві, Празі і у Східному Берліні, але це не перешкодило цьому конгресові принести ряд постанов, що без сумніву є зверненні проти комуністичного уряду у Варшаві. Одна із важливих резолюцій домагається нового виборчого закону, супроводжена погрозою „Солідарності“ бойкотувати комуністичне виборче законодавство!

Система влади в Польщі під теперішню пору — роздріблена і поділена між таті групи як компартія, армія, органи безпеки, Католицька Церква і робітничі і селянські юнії. Між ними немає згоди чи узгодження щодо політичної тактики.

Ці осередки сили, мабуть становлять перешкоду для советської інтервенції, бо в Польщі є організовані центри сили й спротиву, чого не мали мадяри, чехи й афганці.

Немає двох слів, що Москва хоче за всяку ціну знищити польський робітничий рух, але без масового знищення в людях, економічного хаосу й політичного пониження. Тому Москва дає певні концесії „Солідарності“, сподіваючись, що раніше чи пізніше юнія доведе до розбіжності у власних рядах і втратить свою фактичну силу.

Покищо, цього не видно на політичному горизонті. Навпаки, сила „Солідарності“ зростає з дня на день. Юнія вже перестала бути виключно організацією зневіреного польського робітництва, а стала політичною силою, яка домагається політичних концесій, нового політичного права та навіть участі в закордонній політиці Польщі. Як сказано на початку, деякі члени „Солідарності“ навіть ідуть так далеко, що думають про створення власного уряду, за яким піде величезна більшість польського народу.

Отже гра між Москвою і „Солідарністю“ продовжується, з беззастанним мілітарним шантажом Москви, яка переводить в безконечність мілітарні маневри на кордонах Польщі, думаючи тим застрашити провідників польського робітничого руху.

Цей шантаж не приносить жадної користі Москві та її маріонетковому режимові у Варшаві.

ЗАКОНОДАВСТВО У СПРАВАХ ЗАКОРДОННОЇ допомоги, що ніколи не користувалося політичною популярністю в Конгресі, було знову відножене в Палаті Репрезентантів і не має шансів перейти перед початком нового фінансового року, що починається 1-го жовтня цього року.

Фаліна Любінська

НА ЗУПИНКАХ МИНУЛОГО З СУЧАСНИМ

(Пам'яті д-ра В. Прокоповича у першу річницю смерті)

Жила в Детройті, Мич. від 1950 р. — відома родина Прокоповичів. О. Іван Прокопович був священиком — спершу на заході міста у парафії Святого Івана, а згодом організувавши нову парафію Святого Михайла в Дірборні (осіду фабрики Форда), перенісся туди. Був одружений з Лідією Кудрик, дочкою о. Теодосія Кудрика, пароха Рогатина. Помер несподівано в часі святкування 25-ліття парафії в Дірборні у 1977 році. Його дружина померла раніше. Залишила сина Іриня; живе в Каліфорнії. Депо пізніше від о. Івана прибув до Детройту його молодший брат д-р Володимир з родиною і оселився на сході міста. Лікар з покликання, з особливим замишуванням до хірургії, уже у старшому віці здобув спеціалізацію у цій діяльності, і до кінця свого життя виконував лікарську практику. Помер несподівано 3-го вересня 1980 року. Залишив дочку Христині.

Д-р Володимир не був байдужий і до громадських справ. Тісно співпрацював з нашим молоддю в діяльності української культури, але найбільше був діяльний в товаристві „Патріярхат“, крайовому і місцевому.

Обидві родини об'єднувала мати, Степанида Прокопович, вдова по о. Миколі Прокоповичеві, який помер в середині 20-их років в Україні. Зберігши до кінця життя дуже добру пам'ять і маючи дар оповідати, вона була неначе живою історією життя священників родин кінця XIX і першої половини XX сторіччя. Померла на 99-му році життя 23-го квітня 1981 року.

Було це в Україні, в маленькому подільському містечку Рогатин. Там на одному передмісті, Бабинцях при

Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінкських угод була заснована в такий час, коли взаєморозуміння між Заходом і Сходом виглядало глобально залежним від реалізації Доктрини прав людини.

Для українців — це був слушний час для огляду подій 60-их — початку 70-их років. Арешти на початку 70-их років не могли не впливати на розвиток громадської думки, збуджені шестидесятниками. Атмосферу спустошення, викликаного арештами активних інтелектуалів, виповнили ідеї оборони фундаментальних прав людини, а значить — наші. Вірилося, що підхопивши універсальні ідеали з III-го кошика Угод, спроможемо вийти із своїми специфічними проблемами на європейський а то й світовий форум.

Дня 9-го листопада 1976-го року десятеро гнаних і переслідуваних українців уклали текст Деклярації, яка проголошувала створення Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. Створення відкритої й несанкціонованого громадського об'єднання в умовах тоталітарного режиму розпочало новий етап у житті української опозиції.

Ніхто з десятих фондаторів Групи не дожив до сьогоднішнього дня. До нас надходять матеріали про діяльність групи та про окремих її членів. З цього числа починаємо публікацію цих матеріалів. Д-р Н. Строката належить до членів-засновників Групи. — Ред.

І знову, цей раз з нагоди Третього Московського Інтернаціонального Ярмарку Книжок, який у Москві тривав у першому тижні вересня, обурені советською цензурою американські видавці сказали, що „найбільш загрозливим звуком“ для Советського Союзу є „скрип пера“, бо сила-силенна книг вільного світу була недопущена до участі у Ярмарку, що в СССР називався „інтернаціональним“, світовим. Як відгук на цей же один фарс „вольності“ у советів — ярмарок книжок, появилася добра передовиця у „Нью Йорк Таймс“ з 16-го вересня. В ній читаємо, що ярмарок, як і всі інші там, не міг обійтися без грубого нетактичності й порушення прийнятих у світі норм, і це звичайно показує „советську систему з найгіршого боку“.

Крім ряду недопущених книг з Заходу авторів, які „неміли“ советам, дні ярмарку були позначені арештом відомого автора книжки „Мой свідчення“ Анатолія Марченка, російського дисидента, якого засуджено знову на 10 років в'язниці і п'ять років заслання. Анаполій Марченко якраз на попередньому, „Другому“ ярмарку в Москві у 1979 році був навіть присутній на офіційному коктейлі-прийнятті, разом з іншими працівниками пера, такими, як Андрей Сахаров, Лев Копелев, Василь Ахсьонов, Володимир Войнович та інші. Тепер ці люди „видворені“ з

СССР на Захід. Сахаров перебуває під „домашнім арештом“, висланий місто Горький; інших ув'язнено. Це і було причиною, що більшість великих видавничих фірм Заходу не взяли у третью ярмарку взагалі участі. Щоб підкреслити безправ'я й дивовижну чергову московського ярмарку, в Нью Йорку в понеділок, 14-го вересня цього року, в Центральній Бібліотеці американських видавців, які зборювали Третій Московський Інтернаціональний Ярмарок Книжки, зробили свій власний, назвавши його „Third Book Fair Reception in Exile“. Це прийняття — це алузія до вечора — прийняття два роки тому в Москві, де були присутні вже згадані вище, переважно „видворені“ тепер, письменники.

Автор передовиці вказує на те, що ліпше бути вигнаним, ніж мертвам, і що за Сталіна напевно було б стало з усіма „дисидентами“. Він підсумовує, що така суперпотуга, як СССР, не зважаючи на всі її „спутники“ й воєнну міць, все таки боїться, що її громадяни „прочитають якусь книжку чи почують музику, яка гримить „оригінальністю“, замість звучати дозволеним шабльоном.

головній вулиці величалась похазна біла церква, а зараз на захід від неї стояли навпроти себе два доми: один із них церковний братський дім, в якому піднаймала мешкання моя мати, яка там жила з моїм молодшим братом Северином, студентом права — а другий дім — власність пані Степаниди. Там вона мешкала зі своїм старшим сином Любом, — учнем гімназії Рідної Школи і двома багатородними дітками: Руною і Рісею. Два інші її сини Іванко і Владко навчалися у Львові і я їх не знала. Обидві родини втримували добросусідські зв'язки. Крім далекого родинного споріднення було в них ще й подібність долі. Єднала їх спільність вдовиного шляху, кризь який вони тяжко пробивалися, виховуючи ще й своїх дітей, що в тодішньому українському світі, наснаженому революційною діяльністю великої частини нашого суспільства, в тому і молоді проти польського уряду, — було ділом несласним, а над усі відповідальним.

Бувало в обох домах на досвітках з'являлась польська поліція. Найперше робили обшук у домі Прокоповичів, забирали Любку, приводили його до нас, робили обшук у нас і забирали брата. А коли вже обидва доми звільнювались від наглядку, на порозі нашого мешкання з'являлась у хмурній поставі пані Степанида:

— І знову їх забрали! А за три тижні чвертьрічна конференція в гімназії Рідної Школи, а ваш Северко має незадовго правничий іспит в університеті!

Ходила нервово по кімнатах, широзаперстувалася через книжки і журнали, що їх поліція порозкидувала в часі обшуку, і гнівно проказувала:

— А дітей навчало, що це наша земля і ми маємо право жити так, як інші народи на своїх землях, а тут польська влада не дає нам жадних прав, не дивно, що молоді бунтуються. Ет, — зітхала, а потім махувати рукою, без слова виходила і примувала до церкви. Ше в той час висока залізна брама в огорожі була замкнена, тому пані Степанида клякала на широкіх білих сходах і молилась. Її темна сивелька виділяла здалека. Люди, які в тій порі зрідка появлялись на вулиці, та бачили світло в обох домах і темну постать на церковних сходах, говорили:

— Вже знову їх забрали.

Це було вже біля тридцятих років, коли я приїхала до

Ніна Строката

УКРАЇНЬКА ГЕЛЬСІНЬСЬКА ГРУПА

(До п'ятиріччя засновання)

Торів Української групи „Гельсінкської“, не мав сумнівів, що Гельсінкський Прикінцевий акт не є досконалим від Загальної Деклярації Прав Людини або від інших міжнародних пактів такого типу. Проте Прикінцевий акт 1975-го року мав переваги, які полягали в тому, що цей гуманітарний Акт був наймолодшою міжнародно-правною структурою, яка виникла у світі, готовому до розмови про повагу до прав людини. Фондатори УГГ розуміли, що за неширої обсяжки Советського Союзу 35 країн поставили підпис під документом, який визнає повсюдні державні кордони СССР та створює передумови для зміцнення системи, яка функціонує, як бар'єр проти свободи і демократії. Але III-й кошак Акт 1975-го року міг би стати сучасною і ефективною альтернативою тоталітаризму. Тому Група поставила собі за мету знайти учасників Гельсінкського акту та світову громадськість з усіма проблемами України в складі СССР.

Тут відтворено текст, що його торік було подано, як інформативну довідку про ситуацію, в якій виникла ідея створення Української гелсінкської групи („Сучасність“, 1980, 10, ст. 63).

Людмила Мойсєва

„ЩОБ МОГЛИ ПРОМОВИТИ ПРИМУШЕНІ МОВЧАТИ“

Кінчає свою передовицю „Нью Йорк Таймс“ тим, що засуд А. Марченка як такий є значно голоснішою „антисовєтською агітацією“, ніж властива „провина“, за яку письменникові приписано сумнівівську статтю КК РСФСР — „антисовєтська пропаганда і агітація“. Не Марченко, а сам СССР такими ось засудами робить проти себе пропаганду...

Очевидно, що для українців нема місця, щоб їх згадати тут такі, пишучи про решту засуджених чи „видворених“ у цій передовиці. Але двох українців було згадано у „Нью Йорк Таймс“ в статті відомого Роберта Л. Бернстіна, голови і президента видавничої фірми РандомГ авіаголови Американського Комітету наглядку за виконанням Гельсінкських умов.

Тут треба відмітити поінформованість і об'єктивність Р. Бернстіна, який при нагоді розкривав злочини росіян проти дисидентів російських і єврейських, не забув згадати імена двох українських з тих, яких „не видворять“, а намотують їм нові строки „на повну катушку“. Українців найбільше по тюрмах і таборах скрізь по советській каторзі.

І так у статті американсь-

кого правозахисника, який заступається за всіх а не тільки за „вибраних“, є згадка про того, кого дося карав четвертий раз — про Вячеслава Чорновола. Це Чорновіл — перший на Заході, свого книжкою „Лихо з розуму“ сколихнув сумління світу й показав вільному світові велике зло. Зло, яке залишилося існувати в більшості і після того, як переставився на той світ Сталін.

Р. Л. Бернстін згадав про неюмовірно високий строк, — бо 10 років в'язниці і п'ять років заслання для В. Чорновола, поставивши його на перше місце в списку засуджених. Щоправда, тут сталося „друкарська помилка“ (бідні українці: їм як і женитися, то і ніч мала!), такий собі „чортик“ друкарський, бо замість 10 років кари в тюрмі газета „Н.Й.Т.“ подала „п'ять“, а замість „п'ять років“ заслання, знову через „чортика“ написано не років, а „місяців“.

За В. Чорноволом згадаю російського письменника Віктора Некліпелова із засудом — сім років тюрми й п'ять років заслання; відразу — Василя Стуса, українського поета, з засудом на 10 років ув'язнення й п'ять років заслання.

Про сам пресловутий ярмарок книжок у Москві пише президент РандомГавзу Р. Бернстін, що це є звичайнісіньке „Потьом-

(Закінчення на стор. 3)

системи, а й увагу тих співвітчизників, які поставилися з довірою до ідеї незалежного національного громадського об'єднання. Тому попри арешти число членів Групи зросло. Протягом 1977-го року приєдналося до Групи: Січко-Батько (Петро), Січко-син (Василь), Василь Стрільців, Петро Вінс, Йосиф Зісельс, Ольга Гейко-Матусевич, Микола Горбаль, Віталій Калінічич, Юрій Литвин, Василь Овсєнко. Активно співпрацював з Групою й кореспондент Михайло Мельник. Одним з найактивніших членів Групи стала Надія Світлична та Володимир Малинович.

Завдяки всім тим, чи імена тут згадано, створився II-ий склад Групи. У 1977-му році Група зробила відважну спробу змусити владу прийняти факт існування Групи. Тому в жовтні того року виник документ, який пропонував носіям влади в Україні визнати, що наша Група — це звичайна громадська організація, яка здійснює свою діяльність у відповідності до проголошених засад. Документ з відповідною мотивацією підписали: Бернстін (як голова Групи після арешту Руденка) та 5 членів-засновників Групи, які ще не опинилися за ґратами чи на еміграції. Лук'яненко, як правник, у квітні 1978-го року (вже перебуваючи під слідством) знову порушив питання про право Української групи „Гельсінкської“ на такий статус, який надано санкціонованим

(Закінчення на стор. 3)

кого правозахисника, який заступається за всіх а не тільки за „вибраних“, є згадка про того, кого дося карав четвертий раз — про Вячеслава Чорновола. Це Чорновіл — перший на Заході, свого книжкою „Лихо з розуму“ сколихнув сумління світу й показав вільному світові велике зло. Зло, яке залишилося існувати в більшості і після того, як переставився на той світ Сталін.

Р. Л. Бернстін згадав про неюмовірно високий строк, — бо 10 років в'язниці і п'ять років заслання для В. Чорновола, поставивши його на перше місце в списку засуджених. Щоправда, тут сталося „друкарська помилка“ (бідні українці: їм як і женитися, то і ніч мала!), такий собі „чортик“ друкарський, бо замість 10 років кари в тюрмі газета „Н.Й.Т.“ подала „п'ять“, а замість „п'ять років“ заслання, знову через „чортика“ написано не років, а „місяців“.

За В. Чорноволом згадаю російського письменника Віктора Некліпелова із засудом — сім років тюрми й п'ять років заслання; відразу — Василя Стуса, українського поета, з засудом на 10 років ув'язнення й п'ять років заслання.

Про сам пресловутий ярмарок книжок у Москві пише президент РандомГавзу Р. Бернстін, що це є звичайнісіньке „Потьом-

(Закінчення на стор. 3)

матері на Різдво. Неожидано — стук у двері і в них станув молодий чорнявий хлопець:

— Добрий вечір, тето! Я приїхав до мами на свята і приїшов до вас привітати.

Тоді я побачила Володю вперше. У мене була якраз одна із моїх молодших товаришок. Не пригадую: Рома, Ліда чи Оля. Ми сиділи у другому кутку кімнати і зазвато про щось дискутували (може й про політику, бо якже молодим людям в ті часи не політикувати).

Побесідувавши трохи з мою матір'ю, Володя підійшов до нас і включився у розмову. Але розмова не тривала довго, бо він кудись спішився і скоро став прощатися. А коли замикались за ним двері, понеслось з уст моєї товаришки:

— Ах, то гарний хлопець! І пливли за роком рік.

Захворів пані Степанида найстарший син Іван, студент теології і деякий час побував в Рогатині. Його наречена Ліда, відвідуючи його, поступила до нас. Звичайно весела, жартівлива, розсіяна, розпівана (вона мала гарне сопрано), — тепер була пригноблена і зажурена. Бо їй ніби вже ж її майбуття?

То знову довший час пані Степанида хворіла і недуга дуже обмежувала її порухи. І тільки купелі в українському здоровому осередку Черчі допомогли знову підністися їй на ноги.

І прийшла „пацифікація“, а незадовго за нею Береза Картузька (концентраційний табір для українських патріотів, які протиставились польській колонізаційній політиці). До мене до Львова долетіла вістка, що Любка в Березі. Я не пригадую, як довго він там був, але пригадую, що приїхавши до мами під кінець вакацій з пластового табору, я застала в нас Любку. Мені важко було повірити, що це той самий Любка, якого я знала доволі перед тим. Бо якже він змінився! Десь счезла його буйна чорна чуприна, змарнів, поблід, зник блиск з його чорних очей, був задуманий. І це мав бути той-самий Любка, якому колись не замикались уста! Я не мала відваги розпитувати його про умови життя в карному таборі.

А час не стояв на місці.

3 ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДО 1000-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ—УКРАЇНИ

Про цей ювілей появляються зрідка вістки в пресі але, мабуть, йдуть приготування, щоб ці величущі події як слід відзначити: одна наша парафія проголосила навіть неможливі конкурс на ювілейний гимн-прославу пісню, але нікого відгукну на це проголошення в пресі не було. Цією справою повинен зайнятися головний комітет святкування, щоб не вишло так, що цим займуться різні комітети і кожний буде на свій лад підходити до цієї справи. В першу чергу треба проголосити конкурс на текст цієї прославної пісні і покликати журі, яке ви-

бере відповідний текст. Описав проголосити другий конкурс на мелодію й хороше опрацювання вибраного тексту. Зрозуміло, що коли святкуємо цей ювілей однодушно, може бути лиш один спільний гимн для всіх українців-християн.

Здається, що часу ще доволі, але треба брати до уваги, що створення такого гимну потребує відповідного часу і його не можна буде виконати „як на коліні“, тому й справи не можна відкладати, а братися зразу до діла.

О. Залеський

КНИЖКА — ЗАНЕДБАНА

Не можна не обізватися та не подякувати вельмишановному панові Ікерві за чудовий фелетон, що був видрукований в 172-му числі „Свободи“ за 12-го вересня, п. з. „Бібліотекар“.

Надзвичайно алуційний і був би дуже дошкульним, якщо б „Бібліотекар“, про яких мова в цьому фелетоні, читали, хоч би, часом.

Та, прочитавши його, хочеться...плакати. Бідна, бідна наша рідна українська книжка, занедбана, зневажена...Та й „Бібліотекар“ ті бідні, бо вони не усвідомлюють собі, як багато мали б вони користі й приємності, читаючи гарні цікаві книжки.

Л. Дончук

Філадельфія

(Закінчення на стор. 3)

ЩОБИ СЛАВА НЕ ПРОПАЛА

Шляхетні наміри редактора „Спортових вістей“, Омеляна Твардовського і Богдана Чаплі, пригадати молодшому спортовому поколінню працю української спортової централі у Львові, Українського Спортового Союзу, одним з членів Управи якого був я від початків його організації — хотіли доповнити такими даними.

По Першій світовій війні у 1920-их роках спорадичні легкоатлетичні чи футбольні змагання передавали спершу шкільна молодь на площі Сокола Батька або на підліських полянах, а поворот з полону чи з полону колись членів спортових клубів та „Сокола“, „Січі“ призводить до відновлення їх спортової і руханкової діяльності як такої і до заснування нових спортових товариств. Сокол-Батько (Львів), що мав в будинку „Дністра“ при вул. Руській (напроти Успенської церкви) свою обширну домівку ще з-перед війни, став центром фізкультурної роботи краю; не диво, що тут, при Соколі-

Батьку, створився у 1921 році Змаговий Союз, з окремих Союзом копаного м'яча. Союз кермував спортовою і фізкультурною працею Галичини, проводив крайові першості, а з 1923 року відновив „Запорізькі Ігри“, започатковані проф. І. Борсєцьким та спортовими товариствами ще в 1911 році у Львові.

У 1924 році „Змаговий Союз“ переорганізувався в „Український Спортовий Союз (УСС), головами якого були: сотник О. (Юно) Навроцький, д-р Е. Савач, дир. Ю. Карпінський, д-р Б. Гнатевич, д-р С. Дмоховський, д-р Б. Макарушка, д-р С. Шухевич, дир. О. Радловський.

Постійно зростаючий фізкультурний і спортовий рух на терені Галичини, а з тим і зріст національної свідомості широкіх мас — насторжує окупанта і польська влада роз'язує УСС у 1937 році. Проте спортова праця не зникає; спортовці знаходять різні способи про доводити змагання, Запо-

(Продовження на стор. 4-й)

...Істи читачів повинні бути не довгі, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи“. Реагувати слід до десяти ліній після публікування матеріалу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і вразно і також з великими відступами по краях. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі висловлювання.

у другій половині 30-их років ми перенеслися до Львова. Наш колишній „рогатинський“ зв'язок із родиною Прокоповичів перервався. І тільки деколи забігав до нас Володя. Часом сидів до фортепіану і з пам'яті грав якісь мелодії (любив Гріга і Шуберта). Але саме в час нарізлого настрою, раптом ставав від фортепіану, кажучи:

— Сантимиенти...сантимиенти!

Прощався і відходив.

У 1939 році відвідували в червні вступні іспити до Захоронкарської Семінарії Сестер Васильянок при вул. Потоцького ч. 95. Я там учителювала. Директорка школи Надія Литвинченко звернулася до мене:

— Там один священник привів групу дівчат до вступного іспиту. Ви питаєте польську мову, будьте до них вразумілі.

Дівчата були цікаві, до мене звертались — „панночко“, дуже безпосередні і...перестрашені. Яке ж до них можна було ставитись невразуміло? А втім із польської мови?

Закінчивши іспит, я вийшла на коридор і наткнулась, на кого... на о. Любомира Прокоповича!

Привітавшись після довгих років небачення, він зараз же приступив до речі:

— Як там мої дівчата? Я їх приготував до іспиту. Наші хлопці вже давно рушили зі села до міста, а тепер черга на дівчат. Виховувати треба народ змалку. Нам треба виховувати до дитячих садочків, нам треба суспільних працівників.

— Бачу, Любку, вступаєш в сліди своїх священників-попередників. Вони колись як і ти вишукували здібних хлопців із сільських шкіл і підготовляли їх до наших гімназій чи інших середніх шкіл. Не рідко й самі організували гімназії Рідної Школи (о. Ільницький, о. Чапельський, о. Войнаровський, о. Городецький) і нерідко допо

Українська...

(Продовження зі стор. 2)

культурним, громадським та спортивним групам. У лютому 1979-го року (вже з конспірації і відомості) Лук'яненко відновив змагання за право на життя для громадського об'єднання, створеного заради сприяння виконання Гельсінкських угод.

У 1979-му році, як перед тим у 77-му та в 78-му роках, відповіді на клопотання членів Групи не прийшли. А проте, було б краще якби сказали, що відповіді надано... у формі репресивних акцій, бо 79-й рік приніс спускошушачі арешти: заарештований другий голова Групи — письменник Бердник та всім кооптованим членам (Горбаль, Литвин, Січко-батько, Січосин, Лесів, який був членом Групи протягом 2-ох місяців, Калиниченко, Стрильців та Розумний, який шойно приєднався до Групи).

Того ж таки 79-го року до Групи вступили українські поети-недавні політичні в'язні Зиновій Красівський, Іван Сокульський, Василь Стус, лікар Володимир Маликович і деякі з політв'язнів та політзасланців.

Політв'язні створили Табірну групу „Гельсінкі“. Членами української секції Табірної групи стали: Оксана Попович, Святослав Караванський, Богдан Ребрик, православний священник о. Василь Романюк, Данило Шумук, Юрій Шухевич. Згодом українська секція Табірної групи прилучилася до Групи, що народилася в Україні. З політичних засланців зголосилися до членства в Групі: публіцист Вячеслав Чорновіл, поетеса Ірина Сенік, художниця Стефанія Шабатура.

Отак у 1979-му році виник III-й склад Української групи „Гельсінкі“.

Олімпійський 1980-й рік

став роком погрому проти учасників гельсінкського руху. Наближення Мадридської наради ніби спонукало Москву позбутися всіх, хто міг би зібрати чи оприлюднити інформацію про традиційну зневагу Москви до тих, з ким її зводить сучасний спосіб організації планетарного життя.

Олімпійсько — мадридський рік — це рік внаслідку внаслідку Української Гельсінкської групи: заарештовані Оксана Мешко (ініціатор членів Групи, якого безпідставно трактує як III-го голову Групи (Гейко-Матусевич) дружина одного з фундаторів Групи Миколи Матусевича (Красівський, Сокульський, Чорновіл, Стус).

Репрезентативна система ніби хотіла відштовхнути від незалежного чину будького, хто після 60-тих років терору ще плевав думку про відрощення громадського життя в Україні. Для розгрома гельсінкського руху в Україні — було застосовано всі методи антиукраїнського тероризму.

В умовах постійних переслідувань увагу членів Групи було зосереджено передусім на обороні тих, хто своєю причетністю до Гельсінкської групи подав приклад відрощення українського громадського життя. Звернення Групи набирають стиль документу, який відомий під назвою „Ляментация“ (уклада і підписали жінки: Оксана Мешко, Ірина Сенік, Ніна Строкатіна).

У період розгортання репресій проти Української групи „Гельсінкі“, ця група виявилася єдиною поміж груп такого типу в СССР, яка спромоглася на випуск періодичного видання. Це — „Інформаційний Бюлетень“ — орган авторського

колективу з членів української групи „Гельсінкі“. У 1981-му році було заарештовано Івана Кандибу — останнього члена Української групи „Гельсінкі“, який ще залишився на українській землі.

Групу спустошували не тільки арешти, але й вимушена еміграція деяких членів: Григоренко, Світлична, Петро Вінс, Караванський, Строката, Маликович.

На еміграції, за дорученням членів переслідуваної Групи, створено Закардонне Представництво Української Гельсінкської Групи (ЗП УГГ). Членами ЗП УГГ стали Григоренко, Плюш, Строката.

Більшість з тих членів Української групи „Гельсінкі“, які опинилися на еміграції,

восени 1980 року провели в Мадриді численні інформативні й протестні акції перед початком роботи Конференції сингаторів Гельсінкського акту. Продовжуючи традиції сучасного українського слова, ЗП УГГ з 1980-го року випускає місячний бюлетень — „Вісник Репресій в Україні“. Бюлетень виходить з додатками, які містять інформацію про нові ідеї українських патріотичних змагань та про окремих діячів сучасної української опозиції. Обличчя цієї опозиції інтригуюче, цікаве для всіх, хто опинився за межами української землі. Тому збираємося повернутися до розмови про тих, хто кинув виклик не тільки нелюдській системі, а й своїм зневіренним співвітчизникам.

„Щоб могли промовити...“

(Продовження зі стор. 2-ої)

кінське село“, коли ще раз совєтський уряд поставив себе сам „поза колом цивілізованих народів“. Поста- вив себе цим засудує, фарсом „свободи слова“ на ранішніх ярмарках у 1977-му й у 1979 роках.

Пояснюючи неучасть своєї видавничої фірми у першому і третьому ярмарках, Роберт Л. Бернстін пише про шкани, яких зазнавали тричі від совєтської цензури всі видавництва вільного Заходу, хоч на другому ярмарку, все ще в добрій вірі, що своєю участю ці західні фірми піднесуть загальний рівень і сприятимуть „вільній виміні ідеї“, вони йшли на руку Москві, хоч не один раз цих вільних людей Заходу корболо від всіх нових і нових вимог ідеологічних „блюстителів“ порядку у Москві.

У 1979 році, на „Другий“ ярмарок у Москві видавництво Рандом Гавз змінило було тактику і вислало книжки так, як би це воно зробило у випадку кожної іншої „міжнародної виставки“, в кожному іншому місці. Це все на тій підставі, що совєти завжди порівнювали свою і „Першу“ і „Другу“ виставки до подібних міжнародних виставок. Тож видавництво Р. Бернстіна і вислало книжки в великих пачках до Москви, немов би до „західнонімецького Франкфурту“.

Але „різниця“ і помилка західних оптимістів дуже швидко виявилася. Совєтська цензура ще більше посилює й знахобіла: видавцям Заходу, тим, що пов'язані в якійсь мірі з видавництвами дисидентських праць, було взагалі відмовлено візи на в'їзд до Москви, не дівав візи Роберт Л. Бернстін, не дівав і голова видавництва Гарпер енд Ров, де появляються книги А. Солженіцина, та інші видавці.

Такі то були „ходіння по мукам“ Роберт Л. Бернсті-

на, видавця, який згідно з установкою Гельсінкських умов, намагався активно здійснювати вільний „обмін ідеями“ поміж ЗСА і Совєтським Союзом. Більше про Третій Московський Ярмарок Книжчик в Екзиль, властиво — прийняття, написав „Нью Йорк Таймс“ у вівторок, 15-го вересня, прикрасивши інформативну статтю Едвіна МекДовела великою світлою письменника Лева Копелєва з генералом Петром Григоренком. Про участь українців в цьому Ярмарку, яка не була малою, писала вже „Свобода“ в ч. 178-му з п'ятниці, 18-го вересня.

Широком відгомомом це прийняття відбилось і в новинах у телебаченні в тому ж часі. Глядачі могли бачити виставлені на екрані з чотирьох книжок дві книги українських авторів — Леоніда Плюща і Петра Григоренка з тим, що було промовчано, хто вони по національності.

Головну ціль імпрези з'ясував один з ініціаторів її: цей ярмарок, що відбувся менше ніж через тиждень після закриття третього ярмарку книжки в Москві (8-го вересня), мав на меті не тільки жести, а щось значно більше, — сказав у Центральному Бібліотеці в Нью Йорку 14-го вересня Джон Макрей третій, видавець Ва. Е. П. Даттон і голова Інтернаціонального Комітету свободи публікування: „Ми намагаємося ясно дати до відома всім тоталітарним режимам, що американські видавничі громади будуть підтримувати тих письменників і працівників пера скрізь, які були примушені замовкнути.“

Це гарні й шляхетні слова, але ще краще б було, якби всіх „примушених замовкнути“ трактувала ця „видавнича громада“ порівному, будь він росіянин, жид чи українець. А так виходить, що всі люди рівні, але є деякі „ще рівніші“. Щось так, як в незрівнянній сатурі Джорджа Орвела — „Колгосп Тварин“.

Бучач і Бучаччина

Ціна \$25.00 + \$1.00 пересилки
SVOBODA
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07303

Щоби слава...

(Продовження зі стор. 2)

різкі Ігрища відбуваються як раніше аж до початків Другої світової війни, поглиблюється праця клубів приналежних до офіційних державних союзів, а їхні змагання з польськими клубами стають деколи справжніми теренами боїв, що їх викликали шовіністично наставлені польські глядачі, які не могли стерпіти перемог українців. У 1939 році існує на терені Галичини понад 200 клубів, секцій відділів із понад 3,000 чинними змагунками і зма-

гунами в різних ділянках спорту (м.і. легкоатлети перевели змагання у марафонському бігу). Важливою інновацією було те, що комісія розробила і перевела „Відзнаки Фізичної Вправності“, що стало важливим чинником у поширенні фізичної культури між широкі маси населення.

Д-р Е. Жарський

Асторія, Н. Й.

СВЯТО В СИРАКУЗАХ

Сиракузи, Н. Й. — Ювілейний громадський комітет влаштує тут в неділю, 11-го жовтня ц.р., о год. 4-й по полудні в залі Українського Народного Дому 40-річчя відновлення української державності актом 30-го червня 1941 року. Головним промовцем буде голова Проводу ОУН і АБН Ярослав Стецько. У мистецькій програмі виступатимуть: тріо „Соловейки“ з Філадельфії під керівництвом проф. Зої Маркович і хор „Сурма“ із Сиракуз. Участь у святі, яке відбувається у формі бенкету, візьмуть теж американські політичні діячі і речники міста на чолі з посадовцями.

ЗАБАВА „ЧОРТОПОЛОХІВ“

Ірвінгтон, Н. Дж. — „Чортополохи“ — 8-й Курінь УСП-ок, влаштує в суботу, 3-го жовтня ц.р., велику забаву. Грає оркестра „Темпо“; зала Українського Народного Дому в Ірвінгтоні, 140 Проспект Авеню.

ПОДЯКА

3 Волі Всевишнього відійшла 7-го липня 1981 року від нас наша Дорога
СЕСТРА, ТЕТА І КУЗИНКА

бл. п.

ОЛЬГА МИСЮК

залишаючи в наших серцях невимовний біль і смуток. Цією дорогою хочемо висловити нашу глибоку подяку о. С. Шевчукові, пароху церкви св. Юра в Нью Йорку, о. Леонові Голдзілі о. Андрієві Сегалеві за їх зворушливі відправи за спокій душі Покійної в похоронному заведенні, в церкві, чи то під час похоронних відправ і в сороковий день після смерті. Ми невимовно вдячні о. Андрієві Сегалеві за відправлення Покійної на Вічний Спочинок, та зворушливі до сліз, прощальні слова над відкритою могилою. Щиро дякуємо о. С. Шевчукові і о. Леонові Голдзілі за відвідини Покійної під час хвороби вдома і у лічницю. Сердечна подяка д-рові О. Баранові за лікарську опіку. Ми прямо не знаходимо слів, щоб висказати нашу найсердечнішу подяку Родині, Приятелям і Землякам за: відвідини, безцінні телефонні, за моральну і матеріальну поміч, яку Ви несли нашій Дорогій Сестрі до останнього дня її життя.

Особлива подяка належить Паням: М. Сухович, А. Секрета, М. Абрамюк, О. Труш, М. Заклинська і В. Абрамюк. Щира подяка усім за усні і писемні співчуття, за квіти та відправлення Покійної на Вічний Спочинок. Наша щира подяка Приятелям і Сусідам за так щирі і теплі слова прощання п. М. Заклинській, д-рові С. Федюкові, мистецтву М. Морозові, П. Німцовському, адр. О. Германюкові, інж. Р. Примовичеві, мгр. П. Стеткевичеві за їхні теплі слова під час трисини, у яких відкрили ще раз такі дорогі картини з рідного Делатина, за якими Покійна тужила до останнього дня свого життя.

Вікни ми невимовно вдячні усім за їхні щедри пожертви на Служби Божі, радіопрограму та інші добродійні цілі. Нехай Всевишній винагородить усім за їхнє добре серце. Ще раз щиро спасибі. Замість квітів на савку могили Покійної зложили свої пожертви, які розподілено на такі цілі: на Служби Божі в Нью Йорку, Н. Й. і Статен Айленд — \$220.00, на радіопрограму — \$250.00, на церкву св. Юра — \$100.00, на виховання священиків, „Глеб Ков“ — \$100.00, на сиротинець у Бразилії — \$100.00, на пресфонд „Гуцулі“ — \$100.00.

У смутку:

сестра — АННА БОГАРТ з родиною
Сестри і Брат в Україні
сестра — МАРІЯ ЛЕВИЦЬКА з родиною,

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 25-го вересня 1981 року, упокоївся в Бозі, по тяжкій та довгій недугі, на 85-му році життя, наша Найдорожча

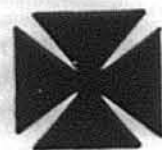
бл. п.

РОМАНА з ПИЛИПЧУКІВ ЮЗИЧИНСЬКА

ПАНАХИДА в неділю, 27-го вересня 1981 року, о год. 8-й веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.
ПОХОРОН в понеділок, 28 вересня 1981 року, о год. 8:30 ранку з того ж заведення до церкви св. Ів. Хрестителя, де о год. 9:30 ранку буде відправлена СЛУЖБА БОЖА, а опісля на цвинтар Гейт оф Гевен у Випані, Н. Дж.

Тяжким горем прибиті:

доньки:
ЛІДА ГАНДЗІЯ
ОЛЬГА СМАЛІТ з чоловіком ОЛЕКСАНДРОМ
ТАНЯ ПАСТУШЕНКО з чоловіком ТАРАСОМ
сестра — ОКСАНА КЛЮФАС з чоловіком ОРЕСТОМ і родиною
внуки:
ЯРЕМА ГАНДЗІЯ з родиною
ОЛЕГ ДУТКЕВИЧ з родиною
ЮРІЙ ДУТКЕВИЧ з родиною
АНДРІЙ ДУТКЕВИЧ
ТАНЯ ТАЛАНЧУК з родиною
ОЛЕГ ПАСТУШЕНКО з дружиною
ВІРА МОЧУЛА з чоловіком

У ДВАНАДЦЯТУ СУМНО БОЛОЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ (30-го вересня) нашого Найдорожчого і Незаступного МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСА

сл. п. Протопресвітера Д-ра

ВОЛОДИМИРА ЛЕВИЦЬКОГО

був. старшини, учасника Визвольних Змагань України, громадського діяча на Рідних Землях, організатора шкільництва, генерального секретаря Українського Національного Об'єднання в Берліні та соборника-священника в ЗСА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ І ПАНАХИДА

в суботу, 3-го жовтня 1981 р., о год. 9:30, в українській православній церкві св. Арх. Михаїла в Міннеаполіс, Мінн.;
в неділю, 4-го жовтня ц.р. ПАНАХИДА, о год. 11:30 в українській православній церкві св. Юрія Переможця в Міннеаполіс, Мінн.,
рівночасно в неділю, 4-го жовтня буде відправлена ПАНАХИДА в українській православній церкві Всіх Святих, о год. 11-й ранку при 11-й вул. в Нью Йорку, Н. Й.

Про спільні молитви в ці дні, просимо просити ВШ. Родину, Духовенство, Побратимів по Зброї, Друзів і Знайомих.
Дружина — ГАЛИНА І РІДНЯ

Як не'яничний букет червоних рож

Дорогому, Незабутньому нам

бл. п.

О. ІВАНОВІ ЛЕБЕДОВИЧЕВІ

жертвує

100.00 дол. на ПАТРІАРШИЙ ФОНД СВ. СОФІЇ
50.00 дол. на РАДІОПЕРЕДАЧУ „ГОЛОС МИРЯН“
20.00 дол. на МОЛИТВИ ЗА СПОКІЙ ДУШІ
МАРІЯ ЛЕБЕДОВИЧ-ФОРСТИНА

У світлу пам'яті

бл. п. Всечеснішого о. Крилошанина

ІВАНА ЛЕБЕДОВИЧА

складаю 50.00 доларів на ПАТРІАРШИЙ ФОНД

ІРИНА ХОМИК

Хресна Мама вниучи св. о. Крилошанина МИРОСИ ПАЧОВСЬКОЇ

В Сороковий день відходу у вічність

мого Найдорожчого ТАТА

бл. п. о. Крилошанина

ІВАНА ЛЕБЕДОВИЧА

Польового Духовника Української Галицької Армії, кол. Пароха і Дєкана в Бірчі, Україна та у Філадельфії, Форд Сіті й Чесапек Сіті, ЗСА

будуть відправлені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в суботу, 3-го жовтня 1981 року в церкві Царя Христа у Філадельфії, Па., о год. 8-й рано, в Соборі Святої Софії, та у Храмі Жировицької Богородиці й Святих Сергія і Вахви в Римі.
Про молитовну злуку за душу Покійного просить — донька РОМАНА НАВРОЦЬКА

Ділимося сумною вісткою, що 25-го вересня 1981 року, в Рочестері, Н. Й., упокоївся в Бозі на 72-му році життя,

сл. п.

МИХАЙЛО КРИЖАНІВСЬКИЙ

ГОЛОВА КОМІТЕТУ БУЧАЧЧИНИ.

ПАНАХИДА відбудеться в суботу і неділю, 26-го і 27-го вересня 1981 р., о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Пол Гарріс.

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 28-го вересня 1981 р., о год. 9-й ранком з похоронного заведення до церкви Богоявлення, а відтак на цвинтар.

Шановні друзині Марії, синів д-рові Юрієві та інж. Богданові, сестри Євгенії та Братів в Україні і всія Родині Покійного складає висловлю глибокого співчуття —

КОМІТЕТ БУЧАЧЧИНИ

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Відділ у Філадельфії, Па.

в приміщеннях

Українського Освітньо-Культурного Центру у Філадельфії, Па.

оголошує

В ПИСИ

на Шкільний Рік 1981-82

ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ:

Фортепіан	763-6799	Спів	763-6932
Н. Котович	763-6799	Сестра С. Тарсилья	763-6932
Ю. Оранський	324-6631	М. Чемеринська	831-9124
І. Пелеш	464-5222	Оркестрові інструменти	763-6932
Б. Перфецький	324-3826	Сестра С. Тарсилья	763-6932
Г. Поритко	927-3876	Кляса бандури	763-6932
Сестра С. Тарсилья	763-6932		
Н. Чемеринська	831-9124		
М. Яримович	635-4047		
Охрипка		Сестра М. Бернарда	763-6932
А. Жилава	224-5114		

Навчання почалося 8-го вересня ц.р.

Хор і струнний ансамбль починають свою працю в п'ятницю, 25-го вересня в УОКЦ, о год. 6-й вечора.

Про додаткові інформації просимо голоситись на число тел. — 224-5114

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ЗАЛЬЦБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

подає до відома, що

СЬОМИЙ З'ЇЗД

БУВШИХ УЧНІВ ЗАЛЬЦБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ І

ЗУСТРІЧ

з ШАНОВНИМИ ПРОФЕСОРАМИ

відбудеться в дні 3-го та 4-го жовтня 1981 року

на Оселі УНСОЮЗУ СОЮЗІВЦІ у Кергонксоні, Н. Й.

В програмі: БЕНКЕТ, ЗАБАВА — Оркестра Б. ГІРНЯКА

Просимо зарезервувати цю дату та численно прибути на цю зустріч, щоб мати змогу пригладати собі безжурні дні пережити разом у Зальцбурзі

Лєся Хоркавців-Яськів

голова

Ліда Юрків-Белендок

секретар

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛУБ в НЬО ЙОРКУ

138 Друга Авеню, 2-й поверх

(ДІМ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ)

П'ятниця, 2-го жовтня 1981 року, о годині 7:30 веч.

ДОПОВІДЬ

Д-ра ІГОРЯ ГУРИНА

„СХІДНА НІМЕЧЧИНА — ЗЕМЛЯ ПРАСЛОВ'ЯНСЬКА“

Після доповіді — питання, відповіді, дискусія.

Рівночасно подаємо до відома всіх Членів, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЛМКЛЮБУ

відбудуться в п'ятницю, 16-го жовтня ц.р.

